

Fonthill Castle telt tweehonderd ramen zodat het niet zo donker zou zijn als een echt kasteel

Henry C. Mercer, de man die luchtkastelen bouwde om in te wonen

De Beton Baron

Het is 1913 als Henry C. Mercer, acht bouwvakkers en paard Lucy het open veld instappen. De negen mannen en hun ros hebben er zin in. Drie jaar later hebben ze een luchtkasteel in beton gegoten. Het is het slotstuk van een drieluik met eeuwigheidswaarde.

TEKST → ROBERT DE KONING (JOURNEYLISM.NL)
FOTOGRAFIE → KEVIN CRAWFORD & BC PARKS & RECREATION

Met hun rug tegen de nog natte muur, staren de mannen noordwaarts. Daar verschuilt de horizon zich deels achter kantelen. “Heren, ik ga maar eens op huis aan”, zegt Henry C. Mercer terwijl hij Lucy aanspoort. Vijf minuten later staan man en paard voor Fonthill Castle. “Het is af!”, zegt de financier, architect en bouwster tegen de hulp die komt aansnellen. Samen kijken ze naar de nieuwe *skyline* van hun woonplaats, eeuwenlang getekend door kerken en nu ingekleurd met kastelen.

Verzamelaar

Henry Chapman Mercer was een telg uit een rijk gezin in Doylestown, Pennsylvania. Via Harvard en de University of Pennsylvania Law-school, belandde de vers afgestudeerde kunst- en rechtenstudent in 1881 in Europa. Gedurende acht jaar reisde hij stad en land af in met name Frankrijk en Duitsland. De inspiratie die hij in beide landen opdeed, zou hij samen laten smelten

in zijn geboortedorp. Voordat het zover was, trad hij in 1894 aan als curator American and Pre-Historic Archaeology van het University of Pennsylvania Museum in Philadelphia. Mercer had een fascinatie voor het pre-industriële tijdperk en de daarbij behorende gereedschappen, ambachten en vervoersmiddelen. Uit angst dat het erfgoed uit de vroege Amerikaanse geschiedenis verloren zou gaan, struinde hij antiek- en rommelmarkten af. Het resulteerde in een eindeloze verzameling die – grotendeels – te bewonderen is in het Escher-achtige Mercer Museum in Doylestown.

Tegelzetter

Behalve zorgen over het verdwijnen van werktuigen uit het ‘oude Amerika’, was hij ook bang dat het eeuwenoude vakmanschap van ‘pottenbakkers’ uit Duitsland en de Tsjechische regio Moravia zou uitsterven. Het werk van immigranten uit deze gebieden had de warme

Fonthill Castle biedt een eclectische mix van beton en tegelwerk

Binnen bij Henry C. Mercer thuis

belangstelling van verzamelaar Mercer. In 1898 stichtte hij daarom Moravian Pottery and Tile Works, een fabriek van waaruit hij een succesvol imperium bij elkaar bakte met tegels die hun weg vonden naar het Capitool van Pennsylvania, Grauman's Chinese Theater in Hollywood en het Casino van Monte Carlo. Vanzelfsprekend was ook dit gebouw gemaakt van beton en gegoten in de vorm van een kasteel...

Drieluik

Mercer begon aan het begin van de twintigste eeuw met de bouw van een drieluik waarvan hijzelf architect, opzichter en bouwvakker was: Fonthill Castle, de Moravian Pottery and Tile Works en – het huidige – Mercer Museum. Alle drie de gebouwen waren geïnspireerd door de châteaux die hij als jonge reiziger in Frankrijk zag. Een andere overeenkomst was het tegelwerk. In zijn huis, Fonthill Castle, bracht Mercer zelfgemaakt en verzameld tegelwerk aan op wanden, plafonds en verbindingbogen. De Moravian Pottery werd binnen korte tijd wereldberoemd om haar 'baksels'. En het huidige Mercer Museum kreeg met dank aan werk uit eigen fabriek kleur op haar kale betonnen wangen. Maar niet te

veel. Want anders dan de meeste mensen uit die tijd, was Mercer niet bang voor de looks van zijn bouw materiaal. Integendeel. Of je nu binnen of buiten zijn kasteel, fabriek of museum loopt: beton omlijst het leven van deze bijzondere kasteelheer.

Alice in Wonderland

Afhankelijk van waar je begint aan je ontdekkingstocht door het Mercer Museum, waan je je als Alice in Wonderland of in de wonderde wereld van M.C. Escher. Begin je boven, dan duik je dieper en dieper het konijnhol in via een desoriënterend stelsel van gangen. Begin je in de 'balzaal', dan gaat het langzaam duizelen zodra je naar boven staart. Op de weg omhoog dwaalt je blik langs met huifkarren, boten en landbouwwerktuigen behangen muren om te eindigen op een met meubels behangen plafond. Hoe langer je kijkt, hoe meer je ervan ondersteboven raakt. Het museum biedt, zoals alles wat Mercer bouwde en verzamelde, een visueel spektakel gevuld met meer dan veertigduizend objecten. Volgens Henry Ford was het zelfs het enige museum in de Verenigde Staten de moeite van een bezoek waard.

Small Town USA

Henry Chapman Mercer overleed op 73-jarige leeftijd in 'zijn' Doylestown. Anno 2019 is het een nog even lieflijk dorp als ruim honderd jaar geleden, toen de eerste kasteeltorens door de horizon braken. Onder de rook van Philadelphia vind je op de historische East State Street boetiekwinkels, de Art Deco-bioscoop en talloze restaurants. Er zijn festivals, parades en bierfeesten, niet zelden met Fonthill Castle als stralend middelpunt. Met een hart van beton en een ziel van Moravisch tegelwerk is Doylestown een culturele schatkamer en een schoolvoorbeeld van Small Town USA. Wie er in de buurt is, kan met eigen ogen zien dat luchtkastelen soms echt bestaan.

Mercer Museum

84 South Pine St, Doylestown
Fonthill Castle

East Court Street & Route 313, Doylestown
(Rondleiding zie: www.mercermuseum.org/visit/fonthill-castle/plan-visit)

Moravian Pottery and Tile Works
130 E Swamp Rd, Doylestown

Een juweel van een luchtkasteel

Mercers tegelwerk is te vinden van Monaco tot Hollywood tot Doylestown, Pennsylvania

De Moravian Pottery and Tile Works fabriek